

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadékhivatalban átvéve:
Egy évre 16 k.
Félévre 8 k.
Három hónapra 4 k.
Folyóban hához hordva:
Egy évre 20 kor.
Félévre 10 kor.
Három hónapra 5 kor.
Külföldre postán szállítva:
Egy évre 24 kor.
Félévre 12 kor.
Három hónapra 6 kor.
Egyes szám ára 2 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétéfős
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadékhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadé-
khivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 52. szám, Nagyvárad Szombat, 1916 március 4.

Előre Verdun felé.

Berlin, március 3. A nagy főhadiszállás jelenti.

Nyugati hadszíntér. Yperntől délkeletre a esatorna mentén az angolok betörték a február 14-én tőlük elfoglalt Bastiol állásba: sőt keskeny az e vonalba korábbi legelől levő árkunkig nyomultak előre. Innen nyomban 15 métert kivetették őket. A Bastiol állás egyes részein még tartják magukat. A Labasse esatornától délre az ellenség robbantása nyomán arevonalunk előtt élénk közelharcra került a sor. Champagneban az ellenség tüzéségének tüzelése helyenkint nagy hevességre fokozódott. Az Argoneokban a Palauthe erdőben Lasladétól északkeletre a franciák egy részlettámadását könnyű szerrel visszavertük. A Maastól keletre emelkedő magaslatokon erőteljes tüzéségi előkészítés után megtisztítottuk Douaumont falut és vonalainkat a falutól és a páncélerődöttől nyugatra és délre kedvezőbb állásokba toltuk előre. Több mint 1000 foglyot és 6 nehéz ágyut szállítottunk be.

Repülőink Verdun erődítési körzetében sikeresen bombákat dobtak a francia csapatokra. Immelman hadnagy Douaumontól keletre immár a kilencedik ellenséges repülőt lölte le. Egy angol kétfedelűt két tiszttel, akik közül az egyik meghalt, a másik súlyosan megsebesült.

Csak járőrharcok.

Keleti hadszíntér. Dünaburnnál Friedrichstadtól keletre és a Seara mentén járőrharc volt.

Balkáni hadszíntér. Ujabb esemény nem történt.
(Min. eln. salyóosztály.)

Német buvárhajók Havre előtt.

Budapest, március 3. (Saját tud.) Rotterdamból jelentik: Havre előtt megjelent német buvárhajók miatt északfranciaországi partokon tervbe vett csapatszállítások elmaradnak.

A kongresszus helyteleníti Wilson politikáját.

Budapest, március 3. (Saját tudósítónktól) Washingtonból jelenti a Morningpost: A külügyi bizottság elnöke értesítette Wilson elnököt, hogy a kongresszus két-harmada helyteleníti politikáját. (Amely tudvalevőleg angol és antantpárti.)
Berlinből jelentik: Az hírlik, hogy Anglia és az Unió közt egyezség áll fenn. Illetékes körök felfogása az, hogy Wilson elnök szakítani akar Németországgal.

Mindenütt nyugalom.

Budapest, március 3. (Hivatalos.) Mindhárom hadszíntéren teljes nyugalom van. Höfer.

Verdun veszedelemben forog.

Genf, március 3. A Teme szerint a francia hadvezetőség Verdun körül új támadást vár, mert a francia repülők egyértelműleg azt jelentették, hogy a németek nagy csapateltolásokat hajtanak végre és útegeiket összevonják.

Verraux táborok egy cikkében szembeállít a kormány lapjainak azzal az üres fecsegésével, hogy Verdun stratégiai szempontból már nem fontos és az erődök általában véve elvesztették jelentőségüket. A helyzet az, hogy Verdun veszedelemben forog és hogy az offenzívában bekövetkezett szünet csak ideiglenes.

Szünet állt be a verduni harcokban.

Rotterdam, március 3. Párisi táviratok szerint Verdun előtt tegnap a tüzéségi harc hevesége csökkent, gyalogsági harc pedig egyáltalán nem volt. A francia lapok hangsúlyozzák ugyan, hogy a németek támadása a franciák csodálatraméltó ellenállására talált, de a csata befejezéséről még nem lehet beszélni.

Berlin, március 3. Berlinből jelentik a Berliner Lokalanzeiger nek: A párisi Temps ma így ír: A német támadásokban beállott rövid szünet nem bizonyítja azt, hogy a csata ott már be van fejezve. Képtelenség, hogy egy hadsereg nagy hadműveletekbe fogjon, anélkül, hogy a végletekig ki ne akarná vinni a küzdelmet. Valószínűleg azért állott be a csend, mert a német hadseregnek ki kell egészítenie erejét és municiót kell összehordania, a francia állások azonban nagyon erősek és a német csapatok a Woevresikszágon nem találnak elegendő térséget tüzéségi erejük kifejtésére. A németek csak abban az esetben számíthatnak sikerre, ha rohammal támadhatnának és ezzel meglephetnék a franciákat.

A mélyen tisztelt hölgyközönség szives tudomására hozzuk, hogy Bécsi utunkból hazaérve az ottani kiállítás legújabb kalap-modelljeit beszereztük s azokat a Rákóczi-uti Moskovits palotában levő üzletünkben bocsájtjuk k. vevőink rendelkezésére.

Teljes tisztelettel **WESZTRIED és KMETZ** Telefon 14-46.

Az árvák pártfogói a központi járásban.

Nagy Márton főszolgabíró előterjesztése.

A vármegyei közigazgatási bizottsági ülésen Miskolczi Ferenc főispán, teljes lélekből átérzve a hadiárvák ügyét, azt a nemzet becsületbeli ügyének jelentette ki. Felszólalásában különösen felhívta erre az ügyre Verner Kálmán árvaszéki elnök figyelmét, aki kijelentette, hogy már a miniszteri körrendelet vétele után tett bizonyos lépéseket az ügy sikere érdekében.

A főispán lelkes felszólalásának és az árvaszék mozgalmának legelőször a központi járásban következett be a hatása. Nagy Márton főszolgabíró, aki különben az árvák ügyeinek felkarolásában már eddig is igen sokat tett, tegnap memorandumot készített és azt ma az árvaszék elé fogja terjeszteni. A memorandum igen életrevaló és eredményel járó intézkedéseket tartalmaz, úgy hogy a vármegye többi járásában is követhetik példáját.

A nagyjelentőségű előterjesztést egész terjedelmében a következőkben adjuk:

315—1916.

Árvaszéki Elnök Ur!

Hivatkozással Elnök Urnak ez évi február hó 4-én ad 700 sz. a. kelt nagybecsű megkeresésére, a gyámhatósági megbízottak és pártfogók, megbízatására vonatkozó javaslatokat a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

I. A gyámhatóság alatt állók s ezek közt különösen a hadiárvák ellátása s ügyeik ellenőrzése érdekében, a mai kivételes állapotokra s járásom óriási kiterjedésére tekintettel feltétlenül szükségesnek mutatkozik, hogy a törvény és rendeletnek a gyámügyi megbízottakra vonatkozó igen údvös rendelkezése a központi járás egész területére érvényesíthessék.

Javaslatom ez irányban a következő:

Járásom 44 községe osztassék fel négy körletre, élén egy egy gyámhatósági megbízottal, még pedig:

1. **Szentkirályi** Zoltán bihari róm. kath. plébános körlete: Bihar, Biharpüspöki, Hegyközkövesi, Hegyközujlak nagyközségek s s hegyközpályi jegyzői körbe csoportosított Hegyközpályi, Hegyközszáldobágy kisközségek;

2. **Hamernyik** Sándor köröstarjáni róm. kath. plébános körlete: Köröstarjáni körjegyzőség, Köröstarján, Körösgyires, — a biharszentandrás-i jegyzői kör Biharszentandrás, Ujpalota, — a váradlesi jegyzői kör Váradles, Váradpósalaka — a nagyürögdi jegyzői kör Nagyürögdi és Kisürögdi kisközségei;

3. **Telepi** Marcell váradszentmártoni róm. kath. plébános körlete: Váradszentmártoni körjegyzőség Váradszentmárton, Hájó, Rontó Betfia — az oláhapáti jegyzői kör Oláhapáti, Váradesehi, Kerdó — a nyárlói jegyzői kör Nyárló, Váraduzsopa, Almamező, Harangmező kisközségek és Váradszőlős nagyközség;

4. **Varga** Gedeon fugyivásárhelyi ref. lelkész körlete: Fugyivásárhelyi körjegyzőség Fugyivásárhely, Fugyi, Váradalpár, Alkér, Felkér — a köröskisjenői jegyzői kör Köröskisjenő, Köröskisujfalu, Mezőbottyan — a mezőszakadati jegyzői kör Mezőszakadát, Szaránd, Kegyek, Borostelek — a mezőtelegdi jegyzői kör, Mezőtelegd, Pusztajlak, Pósalaka, Mezőszaboles és Kabaláspatak kisközség.

Tisztelettel kérem Elnök Urat, hogy a megnevezetteket az 1877 évi XX. t.-e. 175-ik

§-a, illetve a 129 000/1902. sz. ügyviteli szabályzat 70 ik § a alapján, az ü. sz. 63—69. §-ában lefektetett jogok és köteleességek teljesítésére megbízottakul a törvényhatóságnak javaslatba hozni méltóztatassék.

II. Akár fogja Biharvármegye törvényhatósága az érintett teendőket megbízottakra ruházni, akár nem, a hadiárvák nagy számára tekintettel mindenestre kérem Elnök Urat, hogy járásom minden egyes községében méltóztatassék pártfogókat alkalmazni, még pedig némely nagyobb községben a különböző vallásfelekezetek szerint többeket is, miután lehetőleg lelkészeket hozok javaslatba, ők lévén ezen hazafias és nem emberbaráti teendők ellátására már állásuknál fogva is leghivatottabbak.

Ezenél fogva pártfogókul javaslatba hozom a következőket:

1. Váradszőlős: Pálffy Béla róm. kath. plébános, 2. Váradszentmárton: Telepi Marcell róm. kath. plébános, 3. Hájó: Czinka János görög kath. plébános, 4. Rontó: Pap Tivadar görög keleti lelkész, 5. Betfia: Paszkucz Aurél g. kath. plébános, 6. Oláhapáti: Felt István g. keleti lelkész, 7. Kerdó: Péter Ferenc görög kath. plébános, 8. Váradesehi: Tarnován Viktor g. kath. plébános, 9. Nyárló: Zsurka Filimon görög keleti lelkész, 10. Váraduzsopa: Bogdán Péter g. keleti lelkész, 11. Harangmező: Hazsda Flórián görög keleti lelkész, 12. Almamező: Filipi János állami tszintó, 13. Mezőtelegd: Besser Hugó róm. katolikus plébános, Baka Béla ref. lelkész és Mentesi Sándor görög keleti esperes, 14. Pusztajlak: Toma Gyula ref. lelkész, 15. Pósalaka: Sipos János ref. lelkész, 16. Mezőszaboles: Malica Miklós görög keleti lelkész, 17. Kabaláspatak: Nagy János gazdálkodó, 18. Mezőszakadát: Taró József g. keleti lelkész, 19. Szaránd: Krajnik József g. keleti lelkész, 20. Borostelek: Muth Gyula áll. tszintó, 21. Telkesd: Chirilla Vazul g. keleti lelkész, 22. Kegyek: Szabó Sylvius g. keleti lelkész, 23. Fugyivásárhely: Varga Gedeon ref. lelkész, 24. Fugyi: Vári Gáspár gazdálkodó, 25. Váradalpár: Pap Tódor g. keleti lelkész, 26. Alkér: Bróza Flórián g. keleti lelkész, 27. Felkér: Popa Tódor g. keleti lelkész, 28. Köröskisjenő: Göei József gazdálkodó, 29. Köröskisujfalu: Rokszin Korai gazdálkodó, 30. Mezőbottyan: Molnár János gazdálkodó, 31. Hegyközpályi: Bácsi Gyula ref. lelkész, 32. Hegyközszáldobágy: Bujdosó Lajos tszintó, 33. Hegyközujlak: Szontimrei Dániel ref. lelkész, 34. Hegyközkövesi: Ungvári Imre földbirtokos, 35. Biharpüspöki: Kovács József róm. kath. esp. plébános és Balajthy János ref. lelkész, 36. Bihar: Szentkirályi Zoltán róm. kath. plébános és Tarnóczy Lajos ref. lelkész, 37. Biharszentandrás: Cinka Viktor g. kath. plébános, 38. Ujpalota: Hazay Gyula róm. kath. plébános, 39. Köröstarján: Hammernyik Sándor róm. kath. plébános, 40. Körösgyires: Pelle András g. kath. plébános, 41. Nagyürögdi: Germain László g. kath. plébános, 32. Kisürögdi: Bulzán Vazul g. keleti lelkész, 43. Váradless: Oncziu György g. keleti lelkész, 44. Váradpósa: Molnár János gazda.

Nagyvárad, 1916. február 29.

Nagy
főszolgabíró.

* **A legjobb, legkedveltebb,** legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, csokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Gerbeaud, boubont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi-utcai üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagebeli külön halkonzerv üzletben az összes fajpu pácolt halak amelyek a húst pótolják azonkívül mindenemű kiválóan finom édességei kaphatók. Katonai postaládákat és haretiri dobozok az üzletben megtölthetnek.

Ezer koronás adomány Nagyváradfalva javára.

Dr Molnár Imre hazafias adománya: követendő példa!

A kárpáti falvak ujjaépítésének eszméje pár hónap előtt felvillanyozta az egész országot. Törvényhatóságok, egyesületek és magánosok, mind, mind bangoztatják:

— Fel kell építeni azokat a kárpáti falvakat, a melyek egyszerű kunyhói a betörő adáz ellenség barbár dühének martalékul estek! Az egész magyar haza szeretete juttassa ismét otthonhoz a földön futókat, a kiknek apró házain tört meg a muszka gőzhenger mindent legázolóan hirdetett hatalma! Az egész hazáért szenvedtek, siessen segítségükre az egész nemzet hálája s szeretetünk nyomán virradjon uj, szebb és magyarabb jövő a Kárpátok völgyeiben!

Gyönyörű és mindenek felett magyar gondolat — csak a magyar lelkesedés mellé még a miénknél erősebb kitartás és nagyobb áldozatkészség kellene hozzá.

Pár hónapja csak, hogy ez a gondolat felszínre került — és mégis, mintha ez a magyar lelkesedés is a többi magyar lelkes mozgalmak sorára kezdene jutni. Az a szalmatűz, az a szalmaláng . . .

Pedig ha a Kárpátokban nyomor van, ottani testvéreink nyomora bennünket váltott meg tüzhelyeink feldulásától. Áldozatok ők, de áldozatok valamennyiünkért. Ha sokat, ha mindig többet adkozunk házaik fölépítésére, csak azt adjuk, a mivel tarthatunk.

Gyönyörű példát adott e tekintetben Nagyvárad minden polgárának dr. Molnár Imre ny. jogakadémiai tanár. Városunk ez a köztisztelőben álló ősz polgára, a kinél fiatalosabb tűz, izzóbb vallásos és hazafias lelkesedés talán senkiben sem lobog, tegnap egy

ezer koronás 4 százalékos járadékkötvényt 1916. dec. 1-től járó szelvényeivel együtt adott át szerkezettségüknek azzal, hogy azt Nagyváradfalva felépítésére adományozza Ime egy ékesen beszélő példaadás.

Nagyvárad város törvényhatósága más törvényhatóságokhoz mérten viszonyítva esélyesebb összeget szavazott meg Nagyváradfalva felépítésére. A város maga, anyagi erejéhez mérten, többet nem is tehetett. De tehetnek polgárai. Dr. Molnár Imre megmutatta, hogyan. Ideális gondolkodásának megfelelően beszél és cselekszik mindig; most is, ezekben a világrengető nagy időkben. Kövessék példáját minél többen s akkor az új honalapítás munkájában Nagyvárad polgárai az elsők közt lesznek.

Dr. Molnár Imre adományát ma juttatjuk Rimler Károly polgármesterhez.

Az antant deklarációja.

Budapest, március 3. (Saját tud.)
A négyesszövetség legközelebb deklarációt ír alá, hogy a központiakkal egymás tudta nélkül nem kötnék kereskedelmi szerződést.

Verdun pusztulása.

Budapest, március 3. (Saját tud.) Krisztiániából jelentik: **Verdun csaknem egészen elpusztult, az utcákat a házak romjai egészen elzárják.**

Verdun védelmi övezetében.

Budapest, március 3. (Saját tudósítónktól) Berlínből jelentik: A Morningpost szerint a németek Verdun északkeleti oldalán átlettek a francia főarvonál előtt húzódó területet. A harc **magára a védelmi övezetre** áterjedt.

Dánia, Svéd és Norvégország tanácskozása.

Budapest, március 3. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: A dán király március 9-re meghívta Kopenhágába a svéd és norvég miniszterelnököket s külügyminisztereket közös tanácskozásra.

Radoszlavov a megnagyobbított Bulgáriáról

Szófia, március 3. A szobranje választási vitájában Radoszlavov miniszterelnök ismertette a helyzetet.

— Bulgária és szövetségesei között — mondotta a miniszterelnök — teljes egyetértés és összhang uralkodik mindenben. A nisi látogatás, valamint a bolgár királynak Bécsben és a német főhadiszálláson történt megjelenése elég meggyőzően bizonyították azt. Mindaz a terület, ahol most bolgár katonák állanak, Bulgáriáé marad. Így mondotta ezt a német császár Ferdinánd királynak és ennél jobb biztosítékra — azt hiszem — nincs szükségünk. Ezzel azonban nem esatolunk Bulgáriához olyan területet, amelynek nincs bolgár jellege.

Wilson álláspontja zavaros.

Rotterdam, márc. 3. A washingtoni jelentések zavarosnak tüntetik fel Wilson elnök állásfoglalását a tengeralattjáró hajók viselkedése dolgában. Az elnöknek tudvalevően előbb az volt az álláspontja, hogy az Egyesült Államoknak Németországhoz való viszonyát ne tárgyalják a parlamentben, mostan pedig felveti a kérdést, hogy a kongresszus döntse el, vajjon az amerikai polgárokat a kormány figyelmeztesse e, hogy ne utazzanak a hadviselő államok kereskedelmi hajóin? Az elnök elhatározását valószínűleg belső politikai okok miatt változtatta meg és az ügy szorosán összefügg a legközelebbi választással.

A vármegyei gazdabizottság első ülése.

Hétfőn munkába lép a bizottság. A főszoigabírák akciója.

A mezőgazdasági munkálatok biztosítása érdekében a kormány elrendelte, hogy minden vármegye törvényhatósága gazdabizottságot alakítson. Ennek a bizottságnak leendő feladata a vármegye minden bevetetlen földjét megműveltetni és biztosítani a jövő évi termést. A gazdabizottság Biharvármegyében már megalakult. Fráter Barnabás alispán a bizottságot tegnapi napra hívta össze az első értekezlet megtartására.

Az értekezleten jelen voltak Fráter Barnabás alispán elnöklete alatt Keszthelyi Zoltán, Baranyi András, Gellért László, Erőcs Zoltán, Balogh Kálmán, Raecsek Gyula, Lukács Ödön, Eleméry Ferenc, Szmazenka Ernő, Leszkay Lajos, Papp Imre, Ipolyi Kellér Gyula, Piek Sándor, Hodos Dezső, Elek Mór, a katonaság részéről Wawrek Kálmán dr, Reidner Ferenc.

A bizottsági tagok üdvözlése után Wawrek Kálmán, mint előadó ismertette azt a tervezetet, a melynek alapján a katonai bizottság fog működni.

A katonai bizottság hatásköre csaknem az egész rendelkezésre álló munkaerőre kiterjed.

A bizottság fogja a körülményeknek megfelelően beosztani a hadifoglyokat, a katonai munkás osztagokat, a katonai igákat stb.

A tegnapi értekezlet tulajdonképpen nem intézkedhetett semmiféle irányban. Legfőbb feladata lett volna a bizottságnak már most beosztani a foglyokat. Egyszóval minden előkészületet meg kellett volna tenni, hogy a folyton kérelmező gazdák a még rendelkezésükre álló néhány nap alatt

megfelelően rendezkedhessenek be a tavaszi munkálatokra.

Ez az eset azonban nem következhetett be, mert tulajdonképpen még azt sem tudják, hogy a vármegye területén hány foglyra van szükség. A miniszter ugyanis a foglyok szétosztása fellett még nem határozott s így azt sem lehet tudni, hogy a bizottság hány munkaerővel fog rendelkezni. De a főszoigabírák sem küldték még be jelentéseiket, hogy a járásek területén hol hány foglyot tudnak alkalmazni. Ha a főszoigabíráktól beérkeznek az erre vonatkozó összesített kimutatások, akkor majd azok alapján fogják kérni a minisztert, hogy Biharvármegyének hány hadifoglyot engedélyezzen.

A katonai bizottság, melynek előadója eredetileg Wawrek Kálmán lett volna, valószínűleg ideiglenesen Reidner hadnagy vezérése mellett fog működni, mert Wawreket tegnap ideiglenesen Nyiregyházára helyezték. A bizottság hétfőn már munkába is lép.

„Nem pihenünk míg egy talpalatnyi föld is be nem lesz vetve“

A vármegye területén különben lázasan dolgoznak a vetés biztosítása érdekében. A főszoigabírák mindentűt előljárva fáradságot nem kímélve, buzdítanak, agítálnak, lelkesítenek, hogy mindenki hazafiúi kötelességének ismerje a földek megművelését. A főszoigabírák eddigi munkásságukról most terjesztették be jelentéseiket az alispánhoz. A jelentések kivétel nélkül azt bizonyítják, hogy a nép kellő kedvvel és odaadással viseltetik a földek megművelésével szemben. Hogy mily nagy lelkesedés vezet ebben az

ügyben a főszoigabírákat és a járásek közönségét, azt legjobban illusztrálja Nagy Márton főszoigabíró beszámolója, aki jelentésében a maga és járása közönségének mintegy fogadalmát tolmácsolja.

Nem pihenünk addig, míg egy talpalatnyi föld is be nem lesz vetve.

Ugy hangzik a főszoigabírónak ez a kijelentése, mintha évszázados sirjuktól lépett volna ki valamelyik ősmagyar, aki kardjára csapva esküszik fel, hogy a hazáért életét és vérért áldozza. Ime a modern, a mai kor hősei.

Nagy Márton különben községről községre járva vetette el magvát a nép lelkében annak a nagy lelkesedésnek, a melyet a főszoigabíró a fenti sorokban ad vissza.

A központi járás mellé tömörülnek a többi járásek. A biharkeresztesi járásban rendszerben van minden. A gazdabizottságokat megalakították. A derecskei járásban szintén meg van téve minden előkészület a tavaszi vetésekre. Nagy baj azonban, hogy a terra-földök viz alatt vannak. A belényesi járásban a nép igen jó indulattal viseltetik a hatósági akcióval szemben. Az élesdi járásban vetőmagra, illetve a megrendelt vetőmag gyors kiadására várnak s menni fog a tavaszi munka.

A magyareszéki járásban a főszoigabíró a közmunka kirendelésére kér felhatalmazást, egyben kéri, hogy a lakosság részére táplálékul elegendő tengeriről gondoskodják avármegye.

A margittai járásban csak az időt várják és nyomban megkezdhetik a tavaszi munkát. A nagyszalontai járásban a legjobban termő földek viz alatt vannak. Tavaszi vetésről tehát csak nagyon későn lehet szó. A béli járásban bizalmiférfiak vezetése mellett fognak dolgozni. A tenkei járásban mindössze 8-900 hold van, melynek bevetéséről esetleg nem tud gondoskodni a hatóság. A főszoigabíró ennek a földterületnek katonaság útján való megműveltetését javasolja. A szalárdi járásban az iga hiányát említi a főszoigabíró s ennek pótlására hívja fel a gazdabizottság figyelmét. A székelyhídi járásban jó termést remél a főszoigabíró az eddigi munkálatok alapján. A sárréti járásban a nélkülözhető katonák szabadságelérését kéri Bakats Béla főszoigabíró. A eszéai járásban személyesen járta be a községek a főszoigabíró s a tapasztaltak felől a legjobb véleményt adhat.

Általában az összes főszoigabírók bejelentik, hogy a községekben megalakultak a gazdabizottságok. A tavaszi munkálatokra azonban sok foglyra van szükség s a foglyok kiadását sürgősnek jelzik. Ma már mindenkinek meg van szabva a községekben, hogy a tavaszi munkálatok megkezdésekor hol és mit fog végezni.

Most már csak jó idő kellene. Fel kellene szabadulni a földeknek a víz alól és a tulságosan felázott földeknek tartós napos időre volna szükségük. A mostani abnormis idő, sajnos, nem sok jót ígér.

Miért szünetel a németek verduni offenzívája?

Rotterdam, márc. 3. A legújabb párisi hírek szerint a németek támadása Verdun ellen alábbhagyott s a németek újabb területet nem hódítottak. A párisi lapok élénken foglalkoznak Manheulles község elfoglalásával. Igyekeznek bebizonyítani, hogy a község elfoglalása nem valami nagy stratégiai előny a németekre nézve, mert a környék vízzel van elárasztva. Mi visszavonultunk az erősebb védelmi vonalakra — írják a párisi lapok — és Manheullest tűz alatt tartjuk. A douaumonti és a cote de poivre védelmi vonal hatalmasan van berendezve és a legerősebb támadásoknak is képes ellenállani. A német offenzíva szünetel: vakmerőség lenne most találgatni ennek az okait, de a hét vége előtt bizonyára többet fogunk tudni a németek terveiről.

A hivatalos cukorárak.

A nagy- és kiskereskedelemben fizetendő árak.

Tudatom a város közönségével, hogy a m. kir. miniszteriumnak 714-1916. M. E. számú rendelete alapján a fogyasztási cukorért a nagykereskedési forgalomban, mint a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban követelhető legmagasabb árakat a városi tanács hozzájárulásával a következőkben állapítottam meg:

A nagykereskedelemben: Ez alatt azt a forgalmi árat kell érteni, amely a cukorgyárból vásárló nagykereskedő és ama kiskereskedő között bonyolódik le, aki a cukrot további eladás céljára a nagykereskedőtől, eredeti gyári esomagolásban vásárolja, kész pénz fizetés ellenében. Az ár 100 kilogrammonként a nagykereskedő üzletében, vagy telepén átvéve koronákban értendő:

I-a finomítvány nagy süveg (10-12 kiló) szabadon 118.25. Kockacukor ládákban (nettó 50 kg-ként) 122.15. Kockacukor dobozban (bruttó 5 kg-ként) 120.70. Kockacukor 100 kg. zsákban bruttó 121.19. Liszt-cukor ládákban (nettó 50 kg.) 122.15. Liszt-cukor dobozban (bruttó 5 kg.) 121.19. Liszt-cukor 100 kg. zsákban bruttó 120.21. Kristálycukor 118.25.

A kiskereskedelemben: Ez alatt a közvetlen fogyasztás céljára szolgáló árakat kell érteni, vagyis a fogyasztó közönség részére a bevásárlás árai a következők: (egy kilo grammonként fillérekben számítva):

I-a finomítvány nagy süveg (10-12 kgr.) szabadon 124. Kockacukor ládákban (nettó 50 kg.-ként) 128. Kockacukor dobozban (bruttó 5 kg.-ként) 126. Kockacukor 100 kg-os zsákban bruttó 127. Liszt-cukor ládákban (nettó 50 kgr.) 128. Liszt-cukor dobozban (bruttó 5 kgr.) 126. Liszt-cukor 100 kg-os zsákban bruttó 125. Kristálycukor 124.

A kimérésért és becsomagolásért külön díjat nem lehet felszámítani, ellenben egy kilogrammnál csekélyebb mennyiségű eladás esetén egy filléren alul előálló törtrészek teljes fillérnek számítanak.

Kötelezettek a cukornak kicsinyben való árusításával foglalkozó kereskedők, hogy a kicsinybeni eladásra fent közölt maximális árakat üzleti helyiségeikben szembetűnő helyen függesszék ki. Aki pedig a hirdetés rendelkezéseit megszegi, — úgy az eladó, mint a vevő, a közvetítő — kibégást követ el és a hivatkozott miniszteri rendelet 6. szakasza, illetve az 1914: L. t.-c. 9. szakasza értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki az 508-1916. M. E. számú rendelet, vagy a jelen rendelet alapján zár alá vett, vagy az 508-1916. M. E. számú rendelet alapján közszükségleti célokra igénybe vett cukorkészletét akár egészben, akár részben jogellenesen felhasználja, elfogyasztja, elidegeníti, megsemmisíti, vagy a közszükséglet kielégítése elől egyéb módon jogellenesen elvonja, arra a törvényhatóság első tisztviselője — a fél meghallgatása után — az 1916: IV. t.-c. 2. szakasza értelmében a közszükséglet kielégítése elől elvont készlet értékének kétszereséig terjedhető kártérítési összeget szabhat ki, amelyet a felmerülő eljárási költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára kell fordítani. A marasztaló határozat ellen közlésétől 15 nap alatt felebbezésnek van helye a belügyminiszterhez.

A kártérítő összeg kiszabása a cselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségét nem érinti.

Ez ármegállapító határozatom ellen pedig a 3565-915. M. E. számú rendelet 4. szakasza értelmében a kihirdetéstől számított 15 nap alatt birtokon kívüli felebbezés-

nek van helye a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz.

Nagyvárad, 1916 március hó 3 án.

Lukács Ödön,
polgármesterhelyettes.

Elnökválasztás a Kath. Növédő Egyesületben.

Tegnap tartotta a Katholikus Növédő Egyesület a választmányi gyűlését, amelyen özv. Grunwald Henriké elnöklete alatt jelen voltak:

Harmathy Károlyné, Buzássy Albertné, özv. Olasz Ákosné, Sándor Albertné, Kazinczy Mária, Mikussay Margit, Fröhlich Jánosné, Imrik S. Zoltán, dr. Lestyán Hedra, Gálly Sándor, dr. Krüger Aladár, Szilágyi Dózsa.

Már a február 25. értekezlet tárgyalta azt a nemes hangú levelet, amelyben özv. Óváry Sándorné bejelentette lemondását. Az értekezlet azonban egyhangulag nem fogadta el a lemondást, hanem egy küldöttség kiküldését határozta el, hogy az elnököt a lemondás visszavonására rávegya. Azonban az elnök megmaradt lemondása mellett s a választmány mérlegelve azokat az okokat, amelyek számára az elnököt hivatal betöltését megnehezítik, a közgyűlés elé a lemondás elfogadását terjeszti azzal az indítvánnyal kapcsolatban, hogy a közgyűlés öt az egyesület tiszteltbeli elnökévé válassza.

Özv. Óváry Sándorné 5 óv óta állott az egyesület élén s sikerült neki megayerni a patronesszek szeretetét, akiknek hozzávaló ragaszkodása különösen nyilvánult meg most, amikor a lemondás visszavonására akarták rábírní.

Különösen dicséretreméltó, hogy egy oly egyesület élére állott, amelyet kezdetben nem értettek, inkább félreértettek, amelynek célja a legnehezebb és legnehezebb: az emberekkel való foglalkozás s özv. Óváry Sándorné a legnagyobb buzgósággal törekedett e nemes hivatásnak megfelelni. Odaadó tevékenysége mellett anyagi áldozatokkal is megmutatta az egyesület iránt való ragaszkodását, amiért munkatársai szeretettel fogják az első elnökük buzgóságát s személyét lelkükben megőrizni. Nagy szeretettel csüngött a lánykórök tagjaira, akiknek minden örömsében és fájdalmában tudott osztozkodni; egyszerű otthonukban is felkereszte őket s ahol kellett, szívesen segített. Találja lelke örömet és jutalmát a jótettekben, amelyek a legértékesebben örökítik meg nevét; különösen mint tiszteltbeli elnök tovább is szoros kapcsolatban marad az egyesülettel.

Azután a választmány, amely egyhangulag megegyezett a leendő elnök jelölésében, örömmel vette tudomásul a családkérdés megoldása érdekében támasztott mozgalmat, amelyet a város, a társadalom, az egyház a legnagyobb lelkesedéssel fogadott valamint a hadiárvak és a hivatásos ápolók érdekében indított mozgalmat s ezzel a gyűlés véget ért.

x Megfagyott, szélből kivörösödött, kizserepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása az YPO jegyű „Harmat tejszörp.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Erzsébet román királyné halála.

Bukurest, március 3.

A román nemzet mély gyászába borulva áll Erzsébet királyné ravatala körül.

Valamennyi ujság gyászkeretben, különkiadásban jelent meg, a bukaresti iskolákban megszüntették az előadásokat és a királyi palota körül esődben, hangtalanul óriási tömeg áll mozdulatlan.

A királyné holttestét bebalzsamozták és ravatalra teszik a trónterem mellett lévő szalonban.

A királyné nagyon sokat szenvedett az utolsó éjszakán és bár senkit sem ismert meg, eszméletlenül volt és tudta, hogy közeledik a vég. Változatlanul nyugodtak voltak a vonásai, tekintete, a mint időnkint körülnézett, nyugodtnak, sőt derűsnek látszott. Többször ismételtette szinte meglepődötten:

— Megyek Károlyomhoz... Megyek megkeresni Károlyomat...

A szerdára virradó éjszakán, a mikor a palota körül rengeteg tömeg leste a betegszobából érkező híreket, a királyné maga diktálta Vilmos császár kérdészködő táviratára a választ. A csütörtökre virradó utolsó éjszakán a király, a királyné, a királyi hercegek és hercegnők állandóan a haldokló ágya mellett állottak. Alig hogy a királyné kilehelte lelkét, Bratianu miniszterelnök megjelent a királynál és a királynénál és a kormány nevében kifejezte részvétét.

Erzsébet királynét vasárnap fogják eltemetni Curtea de Argez-ban Károly király mellé, a történelmi nevezetességű kolostor sírboltjában.

A kormány elrendelte a zárórát.

Éjfél után egy órakor bezárják a mulatóhelyeket.

A képviselőházban is történt a záróra elrendelésének érdekében felszólalás, a fővárosban a Katholikus Népszövetség helyi csoportjai hoztak határozatokat, intéztek feliratokat a záróra elrendelésének s az éjszakai dorbélozások megszüntetésének érdekében.

Bizonyos jóleső elégtétellel vesszük tudomásul a kormány rendeletét. Nem habozunk kijelenteni azt sem, hogy minket nem elégit ki teljesen a rendelet, mert az csak részben teljesíti kívánalmainkat, de amit elrendel, azt helyeseljük s minden sajtótámadással, hangulatkeltéssel, érdekeltek agitációjával szemben védelmezni fogjuk körömszakadtig. Különösen kell ezt hangsúlyoznunk, mert előrelátható, hogy az üzleti érdekekben megzavart mulatóhelytulajdonosok meg fogják ragadni a rendelkezésükre álló eszközöket, hogy a kormányt a rendelet megmáskítására, vagy enyhítésére bírják.

Mi számítunk ezzel a bekövetkező hangulatkeltéssel szemben magára a nagyközönségre, a tisztas családi életet élő, óvák erkölcseit s testi egészségét féltő apákra és anyákra, hogy támogatni fogják a hatóságokat ennek a rendelkezésnek szigorú érvényesítésében. Senki sem tarthat igényt részvétre, aki az éjfél utáni mulatozásra alapítja existenciáját és senki sem tarthat igényt pártfogásra, akinek az éjfél utáni

mulatozás hiánya ellen panasza van. Senki sem emelheti fel szavát a rendelkezés ellen háborus időben, mert ezt a rendeletet a társadalom lelkiismeretének megmozdulása mellett szemben való minden elégedetlenség súlyos vétség volna a harcban álló nemzet ellen, amelynek józan, tisztos életű polgárokra, takarékos és munkás társadalmára van szüksége.

A hadi-adó és virilis jog.

Nagyváradon számításba vették a hadi-adót.

A m. királyi közigazgatási bíróság érdekes és aktuális jelentőségű határozatot hozott, amely Nagyvárad városát is közelebbről érdekli.

A legfelsőbb bíróság ugyanis kimondta, hogy a 2000 koronán felüli jövedelmek után kivetett hadiadó nem olyan természetű, amely a törvényhatósági virilisbizottsági tagsági jogosultság szempontjából figyelembe vehető egyenes állami adók összegébe beszámítható lenne.

A határozat indokolása kifejti, hogy a hadiadó különleges célt szolgál és esupán ideiglenes megterheltségként van kivetve; nem az állam pénzügyi szükségletének, vagy a háboru rendkívüli terheinek fedezését szolgálja, hanem célja az, hogy a háboru közvetlen fájdalmas következményeit enyhítse. Szóval a hadi-adó a fennálló adórendszer keretén kívül álló megterhelése az adózőknak.

Továbbá ennek az ideiglenes adónak a virilis jog szempontjából való beszámítása a fennálló rendszerrel azért is ellenkezik, mert kivételénél a háztartás fejének jövedelméhez rendszerint hozzászámítatik a közös háztartáshoz tartozó olyan tagoknak jövedelme is, akinek adója a virilis jog megállapításánál számba nem jöhet.

Nagyvárad város ez évi viriliseinek összeállításához, mikor a városi adóhivatal egybeállította a legtöbb adót fizetők kimutatását, a hadiadó összegeket nem vette számításba az illeték egyenes állami adójánál, hanem figyelmen kívül hagyta azt.

Ez ellen azonban többen felszólaltak és kérték a rájuk kivetett hadiadó beszámítását is a virilis-jog megállapításánál.

A bíráló-választmány elé kerülvén a dolog, a választmány helyet adott a felszólalásnak s többeknek beszámította egyenes adóösszegébe a hadiadó összegét és ez alapon felvette őket a virilisek közé.

A jelenlegi virilisek között Farkas István és dr. Mihály Lajos vannak, akiknek a hadiadójuk be lett számítva a virilisek névjegyzékének összeállításánál, míg más két bizottsági tag, akiknek hadiadóját szintén beszámították, azért nem kerültek be a virilisek közé, mert mint választott tagok tagjai a város törvényhatóságának.

Mivel azonban a bíráló választmány határozatát felelősséggel senki sem támadta meg, az jogerőssé vált s az illeték az év végéig virilis tagjai maradnak a törvényhatóságuknak.

Fontos azonban a közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozata azért, mert a hadiadót a folyó évre is kivetik s így a jövő évi virilisek névjegyzékének összeállításánál már irányadóul szolgál.

300 diák vállalkozott a parlag földek bevetésére.

A vetés bizottság dr. Thury László elnökele alatt gyűlést tartott, amelyen az igazgatók jelentést tettek, hogy az iskolák-ból milyen arányban és kinek a vezetése alatt vállalkoznak a tanulók a városi parlag földek bevetésére.

A jelentkezők sorában a gimnázium, az orthodox izraelita polgári iskola és a két tanítóképző kivételével megtaláljuk Nagyvárad minden iskola típusát. Hisszük, hogy a munka megkezdéséig az elmaradt intézetek is jelentkezni fognak.

A felső kereskedelmi iskola igazgatója 30 tanulóval jelentett be, akik egyik tanárjuk vezetésével a Rulikovszky uton levő üres telket, ezenkívül a esendőriskola mellett elterülő földszávet fogják munkába venni.

A állami főreáliskola 170 tanulója a honvéddhadapród iskola mellett s a Rhédy kert háta mögött fekvő területeket fogja bevetni dr. Tóth Mihály és Szóka Gyula tanárok vezetésével.

A Községi polgári fiú iskola 67 tanulója a Fodor László féle telekből fogott fel 2 holdat. Felváltva fognak dolgozni 3 csoportban tanáraik vezetésével a 3. vashíd téjén. Ugyanebből a telekből kaptak 1 és fél holdat az 6r-utcai elemi iskola tanulói, szám szerint 70-en. Felügyelő tanáraik: Csigas Mihály és Zachariás Jenő. Az Olasz községi elemi iskolából 100 tanuló vesz részt a hazafias vállalkozásban. A Kórház-téri vámnál levő Szaszsenka-féle másfélholdas területet fogják megmunkálni Bitzó János és Kovács János igazgatók vezetésével.

A Sándor-utcai iskola 105 tanulója a Gilányi korecsma és a Csillagvárosi iskola másfélholdas telket kapta, vezetőik Eisele Sándor és Fekete Mátyás.

Végül a velencei elemi iskolából 14 tanuló a vasúti híd mellett levő parlag földből fog megmunkálni egy fél holdat Szabó Sándor vezetésével.

A diák-munkások már hétfőn hozzáfognak a dolgozhoz s egyenként felparcellázzák a kijelölt földterületet.

A fentiek igen élénken illusztrálják, hogy egyes iskolákban kellő súlyt helyeztek a tanulói ifjúság által elérendő eredményre. Az ifjúság kötségtelenül meg is fog felelni a hozzájuk fűzött reményeknek.

Hangverseny Rendőrfalváért.

A rendőrség hivatalnokai lézasan készülődnek a vasárnapi hangversenyre. Minden igyekezetük arra irányul, hogy a nemes, jótékony célnak a külseje, a ruhája is vetekedjék a belsővel, a szép emberbaráti, hazafias gondolattal: egy kárpáti falu felvirágoztatásával. Amint a próbákból láttuk, nem fognak szégyent vallani a külsőségekben sem. A közönség is érzi ezt, s nap mint nap meleg érdeklődést tanúsít a vasárnapi hangverseny iránt. A rendezőség a következő meleg hangulati felhívást intézi a közönséghez:

Holnap, vasárnap délután 5 órakor kezdődik az a hangverseny, amelyet a legmodernebb kárpáti falu: Rendőrfalva javára rendeznek a nagyvárad rendőrség tisztviselői és hivatalnokai. És holnap, vasárnap délután 5 órakor zsufolva lesz a Kath. Kőr Szent László terme, mert egész Nagyvárad el fog odaya sietni, hogy jótékony sága adóját lerója azoknak, akiktől nemcsak a férjet, apát, testvért, hanem az otthon, a menedéket, mindent elrabolt a háboru.

Jegyeiket már eddig is nagyon sokan megváltották erre a hangversenyre. Mert hiszen tudja mindenki, hogy minden jeggyel, amit megvett, minden koronával, amit felül-fizetett, egy téglát rakott le, egy ház felépü-

lését segítette elő és azokat juttatja mielőbb meleg otthon falai közé, akiket egy év előtt még szivattépő jelenségek között láttunk az állomáson, a rendőrségen, az utcákon.

A kárpáti menekültek, akiknek nagy része visszatért falvaik romjai közé s ott a föld alatt, sárkunyhókban laknak, azokra nézve esdeklő pillantással, akiknek áll a házuk kályha ég az otthonukban s akik csak az ő szenvedéseiken át ösmerték meg a menekülés borzalmaival. És nem hiába néznek ráink esdeklőleg. Mert a Rendőrfalva hangversenye olyan inpozáns sikert ígér, a közönség olyan páratlan áldozatkészséggel karolta fel a rendőrség tisztviselőinek és hivatalnokainak emberbaráti ötletét, hogy Rendőrfalva felépülése a nagyvárad közönség áldozatkészségének leszen hirdetője időtlen időkig.

A hangversenyre jegyek még kaphatók a rendőrségi kiadóban, (I. emelet 18. sz.) vasárnap déli 11 óráig. Délután a hangverseny pénztáránál.

A konferenciát tisztjét Farkas Pál, a Szigligeti színház kiváló művésze látja el.

Nagyvárad, 1916 március 3.

Rendezőség.

A Szent László-téri gyilkosság

Egy évi börtön feltételes.

Ez év január 6-án Somolán Julia piacérleány és Farkas Etelka szakácsnő a Szent László téri Udvari kávéházban mulattak horvát katonákkal, akik a cigánnyal horvát nótákat huzattak. Egy másik asztalnál egy magyar társaság ült, amelynek nem volt inyére, hogy a cigány a magyar nótázást abbahagyta. Ebbe a társaságba tartozott Karácsony Mózes városi rendőr (detektív) és Sütő László tartalékos huszártizedes is, akik a horvát nótá ellen tiltakoztak.

Karácsony úgy vetett véget ennek, hogy a két leányt bekísérte egy előhívott rendőr segítségével. Utánuk ment Dürög János, a terhelte barátja. Három tűzmeister lett figyelmes a Szent László-téren a menetre: Farkas Lajos, Tandler József és Robák Károly, akik tiltakoztak a bekísérés ellen. Dürög kihívta Sütőt, hogy „gyere, ütök a rendőröket”. Sütő kivont karddal kiszaladt s az előle menekülők közül Robákot keresztül szurta. Robák ennek következtében meghalt.

Ez ügyben tegnap volt a honvéddhadosztálybírói tárgyalás. Czuczor Vilmos dr. százados hadbíró, a vádat egy temesvári törvényszéki bíró Csillag főhadnagy képviseli, védő Medvigy Gábor dr. katonai és honvédségi védő.

A vádlott Sütő László idegességével és öntudatlan állapotával védekezik. A vád a gyilkosság vádját elejti, mert Juliar Vilmos dr. és Rosenthal Mór dr. szakértők az öntudatlan állapotot igazolták. Emberölés miatt kéri elítélni vádlottat.

Medvigy Gábor dr. védő hivatkozik a tanuk vallomására. Vádlott korcsmázott, ivott, ideges állapotban volt, öntudatával nem bírt.

A bíróság a Kbtkv. 419. szakasza alapján emberölésben monodta ki bűnösnek Sütőt s a minimális 1 évi börtön büntetésre ítélte. Az ítélet végrehajtását azonban fel-függesztette.

HIREK

*** Királyi kitüntetés Tisza Istvánnak.** A király gróf Tisza István miniszterelnöknek a Vörös-kereszt érdemszallagát adományozta hadiékítménnyel.

*** Személyi hír.** Karg János báró altábornagy, budapesti honvéd főparancsnok segédülésétje kérésében tegnap este a Debrecenből jövő vonattal rövid tartózkodásra Nagyváradra érkezett.

*** Szentségimádás farsang három utolsó napján.** Farsang három utolsó napján, vasárnap kezdődőleg szentségimádás lesz a Szent László plébánia templomban. Ősi szokás szerint reggel 6 órakor kezdődik az ájtatosság szentmisével s ettől kezdve egész nap ki lesz téve az Oltárszentség a hívek imádatául. Este 7 órakor lesz a szentségbetétel. Szent misék lesznek mind a három napon reggel 7 kor, egy-egyed 9 kor és 11 órakor. Vasárnap a 9 órai szentmisét Spett Gyula apátkanonok mondja s dr. Lestyán Endre plébános prédikál. A hétfői 9 órai nagymisét dr. Karácsonyi János prépost kanonok mondja és Glatz Mihály káplán tartja a szentbeszédet. A keddi ünnepi nagymisét dr. Kollányi Ferenc apátkanonok mondja és Schriffert Béla püspöki szertartó prédikál. — Vasárnap este fél 7-kor az esti ájtatosság alatt Mellau István tanítóképzői tanár tartja a szentbeszédet.

*** Széles-utca szépítése.** Nagyvárad város mérnöki hivatala érdekes tervet terjesztett elő, amely a Rét városrész egyik terének szépítését célozza. Széles-utcának az állami iskolától a Körözsig terjedő része annyira elhanyagolt, hogy valóságos szegény-nére válik Nagyváradnak. A bemutatott terv szerint ezt a területet szépen parkiroznak, körül aszfalt járdával, vasbeton oszlopokkal, drótsövénnyel látnák el, úgy, hogy esinos sőtátere lenne ennek a városrésznek. A költségek 2282 koronában vannak előirányozva. Egy megjegyzésünk azonban van a tervre. A vasbeton oszlopokat céltalanul tartjuk, mert hamar tönkre megnak. Elég rámutatni a vasutállomásnál levő új raktárpületek mellett készített betonoszlopokra, amelyek nagy része már tönkre ment, pedig még alig két éve készültek.

*** A Vörös Kereszt rendkívüli közgyűlése.** A Vörös Kereszt a jövő sombaton, 11 én délután rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: 1. Egy tiszteletbeli tag választása. 2. Delegátusnak kijelölése a budapesti országos közgyűlésre. 3. Tisztújítás.

*** Dr. Buday József lemondása.** Dr. Buday József megyebizottsági tag, derecskei ügyvéd igen tekintélyes szerepet vitt a vármegye életében. A vármegye főispánja Budayt tb. főügyésszé nevezte ki. Mint közjegyző azonban most már nem tud eleget tenni feladatainak, ezért tegnap Miskolczy Ferenc főispánhoz benyújtotta lemondását.

*** Adomány.** Nagy Ferenc postaszolgá, aki a hadrakelt sereggel a harctéren van, onnan küldött szerkesztőségünkbe 10 koronát a hősi halált halt posta- és távirtda al-tisztek és szolgák özvegyeinek és árváinak javára. Rendelkezési helyére juttatjuk.

*** Szesz rekvirálás.** A „Tiszántul” a napokban jelezte, hogy a kormány rekquirálni fogja a készletben levő szeszmeennyiséget, ami csakugyan valóra vált. A hivatalos lap most közli a miniszterelnök rendeletét, amely szerint a szeszledekben és szabadraktárakban 1916 március 1 én készletben lévő, valamint az ezután termelendő szesz mennyiségét a pénzügyminiszter bármikor igénybe veheti, ha a köz-szükséglet kielégítésének biztosítása úgy kívánja. A zár alá vett szeszmeennyiséget a hatóság hivatalosan megszabott árak mellett veszi át. A hivatalos lap ezt követőleg a pénzügyminiszter idevonatkozó rendeletét közli. A miniszter eirondeli az 1916. év március 1 én készletben lévő és a márc. hóban termelendő szeszmeennyiség felét zár alá helyezi és a közszükséglet céljaira igénybe vettnek jelenti ki. Ezeket a mennyiségeket a kijelölt hatóságoknak kell át-szolgáltatni, bárki más részére csak miniszteri engedéllyel szállítható el. Ez a rekquiráló rendelet egy szegelskítandó szesz-központnak képezi az alapját.

*** Farsangi délután a vármegyházán.** Mint már megirtuk, a Nagyvárad Ref. Tanítóképző Intézet Leányegyesülete ma, 4 én este fél 6 órakor a megyeháza dísztermében jótékonycéla farsangi délutánt rendez. A rendezőség ez alkalomra egy nagy sikert jósoló programot állított össze. Az ünnepélyen szerepelni fog a nagyváradai társadalom több kitűnő tagja, Sas Ede, a kiváló író, ki felolvasást tart. Szabó Gusztávné urhély nevével itt találkoznak Nagyváradon először. Nemrég jött Nagyváradra Debrecenből, ahol szavalt tehetségével minden ünnepélyen nagy elismerést vívott ki. Ott igen sok ünnepélyen szerepelt nagy sikerrel s így már előreláthatólag ez a nagyváradai bemutatkozása is, mely alkalommal Endrődi Sándor „Visszavárlak” című melódramáját fogja előadni. A műsorral kísérettel elszavalni, folytatása lesz Debrecenben szerzett sikereinek. A műsor többi száma is megérdemli a közönség érdeklődését. A részletes műsor a következő:

1. Nyitány, Bebe Károly zenekarától.
 2. Felolvasás. Tartja Sas Ede.
 3. a) Chaminada: Pierette b) Kary-Elest: Perpetuum mobile, zongorán játssza Patzkó Sárika.
 4. Költésények. Szavalja: Forgács Hajnalka.
 5. Schubert: Ständchen. Duett, éneklik: Papp Klári és Wittemberger Erzsike.
 6. Tánca. Bemutatja: Vársárhelyi Pálma.
 7. Melódrama, Visszavárlak... Endrődi Sándortól. Szavalja: Szabó Gusztávné. Badiczky Aranka, egyesületi anya, kíséri: Bebe Károly zenekara.
- Helyárak: számozott ülőhely 1 kor., állóhely 60 fillér.

*** Adomány a mentőknek.** A Nagyvárad Takarékpénztár a nagyváradai mentőegyesület részére 50 koronát adományozott.

*** Szegény asszony gazdag adománya.** Az Országos Katolikus Szövetség országos hadiözvegy és árva alapja nagyon értékes adománnyal gazdagodott. Özv. Sirkó Mihályné Kaszás Ágnes adai lakoz, egyszerű falusi asszony nehezen megtakarított pénzt vásárolt 1000 (ezer) koronás hadikölcsönkötvényét adta át az építendő árvaház költségeihez való hozzájárulásként. Ismét egy meghatóan kedves megnyilatkozása annak az áldozatkészségnek, amellyel mindenki siet a háborútól ütött sebek gyógyítására és amely annál értékesebb, minél szebben tükrözi vissza az egyszerű magyar néplélek nemes érzését a szerencsétlenek iránt.

*** A Biharmegyei Takarékpénztár 43 ik évi rendes közgyűlése** f. hó 5-én, vasárnap délelőtt 11 órakor fog meg tartatni.

*** Halálozás.** Balaton Sándor nagyváradai timármester tegnap meghalt. Temetése vasárnap délután lesz.

*** Adományok a „Jobbkéz”-nek.** A Vörös-Kereszt Egylet Jobbkéz osztályához következő szeretetszolgálatok érkeztek: dr. Grósz Béla prépost 100 korona, Margittai Leányegyesület 22 szeretet csomag. És pedig: Mann Ilonka 6 drb., Gelberger Vilma és Hilda 3 drb., Kocsis Margit és Rebus 3 drb., Rossenwasser Helén 2 drb., Weiner Gizella 1 drb., Földheim Irén 1 drb., Ficsin Jolán 2 drb., Berzer Izidorné 2 drb., Weinberger Berta 2 drb. A szeretet csomagokat a csapatkórház súlyos betegeknek küldtük. Mindazon adományokat hálásan köszönjük. Vörös-Kereszt Jobbkéz.

*** Diszes temetés.** Nagy részvétel mellett ment végbe tegnap délelőtt dr. Papp Györgyné szül. Zigre C. Gizella temetése. A halottas háznál díszes ravatalon, messzív érekeporában, pálmák és ezüst kandelaberek között nyugodott az síhuny, körülötte szoborral szoborok voltak elhelyezve. A temetési szertartást dr. Tulbere György szentszéki ülnök végezte, amely után felelték a koporsót a díszes négyes fogatú üvegdisz halottas kocsi és elől a szebbnél szebb kocsikkal berített virágkocsival megindult az impozáns gyászmenet a Rutkowszky-temetőbe, ahol a családi sírhelyre helyezték örök nyugalomra. A temetésen nagyszámú intelligens közönség vett részt. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

*** Adyt nem lehet érteni.** Egyik neves szépirodalmi lapunkban Hegedüs Lóránt dr. költéselő és pénzügyminiszter jelelt a Holnap Hősei-ről írt igazán lelkes, nagyon magvas és olyan okos cikket, amelynek az ő családokörben becsült írásai. Idézi igen jól Petőfit, de utána idézi egy fiatal költő versét. Ez az „egy fiatal költő” a már nem is fiatal Ady Endre, aki egy köthetetlenül megjelenő szaklap szerkesztői címező hadiszolgálatától felmentett. (Petőfit ezt nem tette, hanem hadbavonult.) Az idézett verset így idézi a csupa lelkesedés Hegedüs:

Röptél hajó! Rajtad a holnap hőse,
Én sem leszek szürkék hegedűse.

Megnéztük ezt a két sort, mert érdekes az, ami Hegedüs Lóránt európai kulturájú agyában megragad. A vers eredetben így szól:

Röptél hajóm! Rajtad a holnap hőse,
Én nem leszek a szürkék hegedűse.

Amint látható, egy olyan kiváló intellektuell, kultur agyvelő, mint Hegedüs Lóránt sem képes Adyból két sort megérteni, csak rosszul esetleg rosszabbul.

*** A negyedik eset.** Bihari Ákos, aki a színpadon kívül eleven ötletesség, beszélő: Mikor Krecsányi Ignác elesett a budai színpadon, átment Pestre a Városligeti Feld színpadra. Átközött rosszul ment a dolga, egyszer kifakadt:

— Az már megesezt velem, hogy rossz társulat volt s jól ment a színház, az is, hogy jó színtársulat volt, s jól ment, az is megtörtént velem, hogy jó volt a színtársulatom s rosszul ment a színház. De az még nem történt velem, hogy rossz volt a színtársulatom s rosszul ment volna a színház. Csak most.

ADRIAI BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT

Biharmegyei főügynökség
Ujvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság
Nagyvárad, Szent László-tér 5.

HADI BALESET BIZTOSÍTÁS.

A jónévű „Adriai Biztosító Társulat“ a háborus biztosításnak egy eddig ismeretlen ágát, a **hadi balesetbiztosítást** vezeti be, a keretében működő „Nemzetközi baleset ellen biztosító“ r.-t. által. **A biztosítást megkötheti bárki, akár a bevonult, illetőleg a hadköteles maga, vagy ha már a harctéren van, helyette bárki más, a családhoz tartozók közül.**

A biztosítás kiterjed mindennemű balesetre (szurás, lövés stb.) feltéve, ha ebből kifolyólag teljes rokkantsági esetek maradnak vissza. — A díj a biztosított összeg 24 %-a, vagyis 1000 korona biztosítási összeg után **24 korona, külön kötvény és bélyegilleték nem számítatik.** — Az intézet egy személynél 10000 koronánál magasabb összegű hadi baleset biztosítást nem fogad el.

Ugyancsak újkeletű fentebb biztosítási ágazat a **Gyermek baleset biztosítás**, amely arra szolgál, hogy mindenféle baleset anyagi következményei ellen kártalanítsa. Éjje bár a baleset, a biztosított gyermeket nappal, vagy éjjel, szárazon, vagy vízben, lakóhelyen vagy nyaralóban, tanidőben vagy szabadságon, vasuton vagy villamoson, hajón, kocsin, eszákodon, otthon vagy az utcén, az iskolában vagy a játszóhelyen. **Perne van a biztosításban minden oly baleset is mely tornázás, uszás, evezés, vitorlázás, cserkész kirándulás, kerékpározás, kocsi csúszás, skifutás, ródlizás, karikakocsizózás vagy rugólabdázás közben érheti a gyermeket.**

Mit adunk a biztosítással?

Példa:

Egy gyermekért (fiú vagy leány) 10000 koronás rokkantságra és 20 korona heti gyógyköltségre szóló biztosításért: 12 egymásra következő havi részletben havi 12 koronát kell fizetni, mely díjért **a gyermek mire az első rész befizetéséig kezébe, hetőlőtől 18 éves korig biztosítva van.** Ha a baleset beáll, akkor a társaság heti 20 korona erejéig megtéríti a gyógyköltséget, szükség esetén 52 héten át, tehát összesen 1040 korona erejéig.

Ha a baleset a gyermek teljes rokkantságát idézte elő, akkor a gyermek nagykorúságáig évi 5000 koronára revalidációs juttatást adunk és azután még kifizetjük az egész 10000 korona biztosított összeget. Végül halál esetén megtérítjük 500 korona erejéig a temetkezési költségeket.

Bármily koru gyermekért egyforma díj fizetendő: ennél fogva ajánlatos a gyermeke: minél előbb biztosítani. — Ugy ezen, mint az összes más ágazatban, élet, tűz, jég és szivattyúsági biztosításra vonatkozólag az Adriai Biztosító Társulat biharmegyei főügynökség, Ujvárosi Takarékpénztár r. t., Nagyvárad, Szent László-tér 5 szám. Készséggel felvilágosítással szolgál.

Lahner György-utca 4. sz. ház
első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Ertekezhetni a
Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

3 szám.

A rézmozsarok és rézüstök
pótlására szolgáló **vas**
hadimozsarok, óno-
zott, horganyzott és csiszolt
vaslemezüstök

kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a
WOLFRAM LÁMPÁK
ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb
izzólámpák nagy raktára legolcsóbb
áron a közönség rendelkezésére áll.
Telefon rendelésre ráfizetés nélkül ház-
hoz szállítjuk. Egész éjjel ügyele-
tes szolgálat. Költségvetések ingyen.
Elvállaljuk villamos világítási és erő-
átviteli berendezések felszerelését. Csil-
lárók, izzólámpák állandóan nagy vá-
lasztékban kaphatók. Villamos moto-
rok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban
(volt Darvas-féle palota.) első
emeleten nagyuri lakás, 6 szoba
téli kert, hall, díszkert, auto-
garage, központi fűtéssel, stb.
1916. május 1-re. Ugyanott a
földszinten egy nagy iroda helyi-
ség 1916. május 1-re. Ezredévi
emléktér felé 4 szobás lakás
azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u.
4. sz. házban (Rulikovszky-ut.)
két szép 4 szobás lakás, fürdő-
szobával **azonnal kiadó.** Érte-
kezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.